

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĎELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

Pjesan četrta.

Miserere mei Deus etc. Ps. 50.

Imaj, višnji Bože s nebi,
Milosrdje vrhu mene
Cieć milosti neizrečene
I velike, ka je u tebi,

I cieć mnoštva, kom nije broja,
Smilovanja, sladka tvoga
Nepravednos grieha moga
Vlas očisti sveta tvoja.

Još me operi, gospodine,
Od nepravde, ka me tlači;
Jao, i dušu mu oplaci
Od nečiste me krivine.

Jer ja poznam oda svudi
Nepravednos zloće moje,
Pred očima tvojima taj je
Vazda griesi moji budi.

Tebi, momu stvoritelju,
Samomu sam sagriešio,
Pred tobom sam učinio
Zlo, s koga sam u dreselju.

Tiem u spaljoj tvojoj keseli
Da istina tva rieć bude,
Svieh dobivaš ki te sude,
Milosrdan vrh me zledi.

Zašto u prvo još sam vrime
Začet evo ja sred zlobe,
I u griesieh iz utrobe
Mati moja porodi me.

Zašto od vlasti tve s ljubavi
Svedj istina bi gledana:
Evo otajna i neznana
Tve mudrosti meni objavi.

Sipantom ćeš okropiti
Mene, i čist taj čas bit ću,
I nad sniegom pobielit ću,
Čiem me uzbudeš ti umiti.

Čuvenju ćeš momu dati
Mir veselja i radosti,
Horizone tvojih dobri
Milo i drago miigati.

Lice odkloni sveto tvoje
Od mojieh grieha u vike,
Jao i smrsi svekolike
Nepravedne zloće moje.

Čisto griesi se bez otkrova
Srce u meni stvori i stavi,
Višnji Bože i duh pravi
U utrobi mojoj ponovi.

TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU
NEDJELJA BOŽJE RIJEČI

DANAS SE ISPUNIO
OVO PISMO

mihael

1/2022.

LISTIĆ POLICIJSKE KAPELANIJE
SV. MIHAELA ARKANĐELA
MUP - SJEDIŠTE I
RAVNATELJSTVO POLICIJE
Godište XVI. (2022.), broj 1 (508)
TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU
16. siječnja 2022.

Kontakt:
vlč. **Željko Rakošec**, policijski kapelan
tel.: 22 712, 85 682;
e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana
tel.: 88 853, 82 805;
e-mail: vbakula@mup.hr

Naslovna stranica:
**Ivan Gundulić - Psalam 50 iz
Pjesni pokorne kralja Davida iz 1621.godine**
Slika preuzeta s: <https://slobodnadalmacija.hr>

SIJEČANJ

Ned 23. TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

Emerencijana, Milka Vjera
Nedjelja Božje riječi

Pon. 24. Franjo Saleški, Bogoslav
Uto. 25. **Obraćanje sv. Pavla**, Ananija,
Henrik
Sri. 26. Timotej i Tit, Paula Rimska
Čet. 27. Anđela Merici, Anđelka, Julijan
Pet. 28. Toma Akvinski, Tomilsav, Leonid
Sub. 29. Valerije, Konstancije, Zdeslav,
Akvilin

UVODNA RIJEČ

Nedjelja Božje riječi 3

SLUŽBA RIJEČI: DVADESET I ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU

UVOD U ČITANJA
**Kako odgovaramo na naviještenu
Riječ?** 4

ČITANJA
Danas se ispunilo ovo Pismo. 6

HOMILIJA
Isus 8

TEMA BROJA

KATEHEZA
Kako je nastalo Sveto pismo? 10

**Čitanje Božje riječi i njezino
otkrivanje ima moć „zapaliti srca“** 15

Mali vjeronaučni leksikon 20

PRIČA
Priča o odbačenoj Bibliji 21

UZ SPOMENDAN
Toma Akvinski 22

NAŠI POKOJNI 24

Nedjelja Božje riječi

U treću nedjelju kroz crkvenu godinu, 23. siječnja, po treći put proslavit ćemo Nedjelju Božje riječi, koju je ustanovio papa Franjo kako bi podsjetio sve, svećenstvo i vjernike, na važnost i vrijednost Svetoga pisma kako za kršćanski život tako i za odnos između Riječi Božje i liturgije.

Nedjelja Božje riječi stoga je posebna prilika za okupljanje Božjeg naroda oko Svetog pisma. To je dan koji u središte vjerničkog života, uz euharistiju, stavlja i Riječ Božju te poziva na redovito čitanje, proučavanje i razmatranje Svetog pisma.

Drugi vatikanski koncil nas uči:

Crkva je uvijek častila božanska Pisma slično kao i samo Gospodinovo Tijelo, budući da - osobito u svetoj liturgiji - ne prestaje uzimati i pružati vjernicima kruh života kako sa stola riječi Božje tako sa stola Tijela Kristova. Ta božanska Pisma, zajedno sa Svetom predajom, uvijek bijahu i jesu Crkvi vrhovno pravilo njezine vjere, jer - Bogom nadahnuta i jednom zauvijek pismom ustaljena - nepromjenljivo saopćuju riječ samoga Boga i čine da se u riječima proroka i apostola ori glas Duha Svetoga. Sve, dakle, crkveno propovijedanje - kao i sama kršćanska vjera - treba da se hrani i upravlja Svetim pismom.

Dogm. konstitucija Dei Verbum, 21

Crkva je i u starini naglašavala važnost Božje riječi. Tako biskup sveti Cezar iz Arlesa u jednoj propovijedi govori:

Riječ Božja ni na koji način nije manja od Tijela Kristova; niti ga treba primati manje dostojno.

Pitam vas, braćo ili sestre, recite mi: što vam se čini većim, riječ Božja ili Tijelo Kristovo? Ako želite reći istinu, morat ćete odgovoriti da Božja riječ nije manja od Tijela Kristova. Stoga, kao što, kad primamo Tijelo Kristovo, brižno pazimo da ni najmanja čestica iz naših ruku ne padne na zemlju, tako s jednakom brigom trebamo paziti kad nam se navješćuje Božja riječ da se ne izgubi u našoj duši, dok razmišljamo o nečem drugom. Jer onaj tko nemarno sluša Božju riječ nije manje kriv od onoga koji svojom nepažnjom dopusti da Tijelo Kristovo padne na zemlju.

Sveti Cezar iz Arlesa (469-541) Sermo 300

Uz obilježavanje ovog dana za temu broja izabrali smo upravo Riječ Božju. Preporučujemo malo „ponavljanje gradiva“ na stranici 10 i dalje.

Kako odgovaramo na naviještenu Riječ?

Slušati riječ Božju satima

U lomak iz Knjige Nehemijine spominje dvije osobe: Ezru i Nehemiju. Ezra je bio svećenik i vjerski vođa izraelske zajednice koja se netom vratila iz babilonskog sužanjstva. Nehemija je bio jedan od onih koji je predvodio narod iz sužanjstva i koji je nadgledao obnovu jeruzalemskih zidina. Zgoda govori o okupljanju izraelske zajednice koja je željela svoj život uskladiti prema propisima Zakona. Ezra je bio tumač Zakona. Zajednica koja se okupila je uključivala ne samo muškarce nego i žene i djecu. Oni koji su se okupili preuzimali su veliku odgovornost na sebe, odgovornost opsluživanja Zakona. Pripravljajući se za slušanje riječi, narod je stajao, uzdigao ruke i na poslijetku kleknuo. A čitanje zakona je trajalo preko šest sati, od ranog jutra do podneva. Uz čitanje je bilo i tumačenje pročitane, zato što vjerojatno veliki dio naroda nije razumio hebrejski jezik, budući da je rođen u sužanjstvu. A tumačenje je uvijek bila jedna vrsta

izazova za zajednicu. Zakon zajednici vjerojatno nije bio potpuno nepoznat, ali prilagodba tog zakona u svakodnevni život je bilo nešto što je zahtijevalo razjašnjenje.

Razlike moraju voditi jedinstvu

U ulomku iz Poslanice Korinćanima Pavao govori o razlikama u zajednici, koristeći sliku tijela. Tijelo ima mnoge dijelove, i svaki dio ima različitu funkciju, no svaki dio djeluje za dobro cjeline. Takva slika pokazuje kako bi trebala izgledati idealna kršćanska zajednica. Prvo, ta slika pokazuje jedinstvo u različitosti, jedinstvo koje nije isto što i jednoličnost, čak štoviše, suprotnost je jednoličnosti. Drugo, slika pokazuje da u zajednici ne bi trebalo biti nadmetanja, budući da ni jedno djelovanje nije važnije i uzvišenije od drugog. Služenje nije manje važno od bilo kojeg karizmatičkog dara koji bi netko u zajednici mogao posjedovati. Treće, ta slika ističe međuovisnost koja postoji u zajednici. Jedinstvo zajednice se temelji na zajedničkom krštenju. Svi su kršteni u jednom Duhu, i svi su kršteni u jedno tijelo Kristovo. U kršćanskoj zajednici ne bi trebalo biti diskriminirajućih razlika;

kako onih koje se temelje na vjerskom podrijetlu (Židov ili Grk), tako ni onih koje se temelje na socijalnom statusu (rob ili slobodnjak). Kulturne i rasne razlike će ostati, no one ne mogu biti razlog da netko ne bude dio zajednice.

Navještaj pravedne raspodjele

Ulomak iz Lukina evanđelja sastoji se od dva dijela. U prvom dijelu Luka govori koji je motiv njegova pisanja Teofilu, tj. zašto je sastavio to evanđelje. A drugi dio govori o Isusovu djelovanju u galilejskom kraju. Isus je poučavao u sinagogama u Galileji i sve je oduševio. Ulomak ističe da se tada vratio u svoj grad Nazaret i ušao za vrijeme službe u sinagogu. Predali su mu spis, a on je izabrao ulomak gdje se govori o proroku

na kojeg je sišao Duh Sveti i kojeg je Gospodin Bog pomazao. Temeljna uloga proroka je naviještanje. On je pozvan naviještati slobodu, izbavljenje, ozdravljenje, te godinu Gospodnju. A najveću dobrobit od godine Gospodnje će imati žrtve. Godina Gospodnja je godina kad će dugovi biti oprošteni, kad će zemlja biti vraćena njezinim pravim vlasnicima, kad će utamničeni biti pušteni na slobodu. Stoga su tu godinu posebno očekivali siromašni i potlačeni, za razliku od onih koji će kod nove preraspodjele bogatstva izgubiti nešto od svojeg bogatstva i moći. Takva ideja pravedne preraspodjele bogatstva je slika eshatološkog ispunjenja, koje počinje upravo s Isusom.

Darko Tomašević, Glas Koncila



<https://www.workingpreacher.org/>

Prvo čitanje: Neh 8, 2-4a.5-6.8-10

Čitahu iz knjige Božjeg zakona i razlagahu da narod može razumjeti.

Čitanje Knjige Nehemijine

U one dane: Svećenik Ezra donese Zakon pred zbor ljudi, žena i sviju koji su bili sposobni razumjeti ga. I na trgu koji je pred Vodenim vratima čitao je knjigu od ranoga jutra do podneva, pred ljudima i ženama i svima koji su mogli razumjeti. Sav je narod pažljivo slušao knjigu Zakona.

Književnik Ezra stajao je na drvenu besjedištu koje su podigli za tu zgodu. Otvorio je knjigu i pročitao svemu narodu jer je bio poviše od svega naroda a kad ju je otvorio, sav narod ustade. Tada Ezra blagoslovi Gospodina, Boga velikoga, a sav narod podignutih ruku odgovori: „Amen! Amen!“ Potom kleknu i poklone se pred Gospodinom, licem do zemlje.

I čitahu iz knjige Božjeg zakona po odlomcima i razlagahu smisao da narod može razumjeti što se čita.

Potom namjesnik Nehemija, svećenik-književnik Ezra i leviti koji poučavahu narod rekoše svemu narodu: „Ovo je dan posvećen Gospodinu, Bogu vašemu! Ne tugujte, ne plaćite!“ Jer sav narod plakaše slušajući riječi Zakona. I još im reče Nehemija: „Pođite i jedite masna jela, i pijte slatko, i pošaljite dio onima koji nemaju ništa pripremljeno, jer ovo je dan posvećen našem Gospodinu. Ne žalostite se! Jer radost Gospodnja vaša je jakost.“

Riječ Gospodnja

Otpjevni psalam: Ps 19, 8-10.15

Riječi tvoje, Gospodine, duh su i život.

Savršen je Zakon Gospodnji
- dušu krijepi;
pouzdan je svjedočanstvo Gospodnje
- neuka uči.

Prava je naredba Gospodnja
- srce sladi;
čista je zapovijed Gospodnja
- oči prosvjetljuje.

Neokaljan strah Gospodnji
- ostaje svagda;
istiniti sudovi Gospodnji
- svi jednako pravedni.

Riječi ti usta mojih omiljele
i razmišljanje srca moga
pred licem tvojim.
Gospodine, hridi moja, otkupitelju moj!

Drugo čitanje: 1Kor 12, 12-30

Vi ste tijelo Kristovo i, pojedinačno, udovi.

Čitanje Prve poslanice sv. Pavla apostola Korinćanima

Braćo! Kao što je tijelo jedno te ima mnogo udova, a svi udovi tijela iako mnogi, jedno su tijelo - tako i Krist. Ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni, bilo Židovi, bilo Grci, bilo robovi, bilo slobodni. I svi smo jednim Duhom napojeni. Ta ni tijelo nije jedan ud, nego mnogi.

Rekne li noga: „Nisam ruka, nisam od tijela“, zar zbog toga nije od tijela? I rekne li uho: „Nisam oko, nisam od tijela“, zar zbog toga nije od tijela? Kad bi sve tijelo bilo oko, gdje bi bio sluh? Kad bi sve bilo sluh, gdje bi bio njuh? A ovako, Bog je rasporedio udove, svaki od njih u tijelu, kako je htio. Kad bi svi bili jedan ud, gdje bi bilo tijelo? A ovako, mnogi udovi - jedno tijelo! Ne može oko reći ruci: „Ne trebam te“, ili pak glava nogama: „Ne trebam vas.“ Naprotiv, mnogo su potrebniji udovi tijela koji izgledaju slabiji. A udove koje smatramo nečasnijima okružujemo većom čašću. I s nepristojnima se pristojnije postupa, a pristojni toga ne trebaju. Nego, Bog je tako sastavio tijelo da je posljednjem udu dao izobilniju čast da ne bude razdora u tijelu, nego da se udovi jednako brinu jedni za druge. I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi.

A vi ste tijelo Kristovo i, pojedinačno, udovi.

I neke postavi Bog u Crkvi: prvo za apostole, drugo za proroke, treće za učitelje; onda čudesa, onda dari liječenja; zbrinjavanja, upravljanja, razni jezici. Zar su svi apostoli? Zar svi proroci? Zar svi učitelji? Zar svi čudotvorci? Zar svi imaju dare liječenja? Zar svi govore jezike? Zar svi tumače?

Riječ Gospodnja

Evangelje: Lk 1, 1-4; 4, 14-21

Danas se ispunilo ovo Pismo.

Početak svetog Evanđelja po Luki

Kad već mnogi poduzeše sastaviti izvješće o događajima koji se ispuniše među nama - kako nam to predadoše oni koji od početka bijahu očevici i sluga Riječi - pošto sam sve, od početka, pomno ispitao, naumih i ja tebi, vrli Teofile, sve po redu napisati da se tako osvjedočiš o pouzdanosti svega u čemu si poučen.

U ono vrijeme: Isus se u snazi Duha vrati u Galileju te glas o njemu puče po svoj okolici. I slavljen od sviju, naučavaše po njihovim sinagogama.

I dođe u Nazaret, gdje bijaše othranjen. I uđe po svom običaju na dan subotnji u sinagogu te ustane čitati. Pruže mu Knjigu proroka Izaije. On razvije knjigu i nađe mjesto gdje stoji napisano:

*„Duh Gospodnji na meni je
jer me pomaza!“*

*On me posla blagovjesnikom biti
siromasima,
proglasiti sužnjima oslobođenje,
vid slijepima,
na slobodu pustiti potlačene,
proglasiti godinu milosti Gospodnje.“*

Tada savi knjigu, vrati je poslužitelju i sjede. Oči sviju u sinagogi bijahu uprte u njega. On im progovori:

*„Danas se ispunilo ovo Pismo što vam
još odzvanja u ušima.“*

Riječ Gospodnja

Riječ se među nama nastanila

Kako danas tako i u Isusovo vrijeme, vijesti su se brzo širile, osobito one zanimljive i čudne. Isus je naučavao po galilejskim sinagogama, činio čudesne znakove. Njegovi suseljeni, sugrađani s kojima je odrastao, našli su se u čudu kad je Isus ustao i poželio tumačiti Božju riječ među njima. Čini se da je to bilo prvi put da su ga osobno vidjeli i čuli od početka njegova javnog djelovanja. Očito da je Isus i prije dolazio subotom u sinagogu u Nazaretu, mjestu gdje je odrastao, no ovaj put ustao je i zatražio knjigu.

Prema vjerskim običajima Židova svaki je punoljetan član zajednice imao pravo tumačiti Božju riječ, ukoliko bi to htio. Učitelji koji su za to bili zaduženi nosili su časni naziv Rabbi i najčešće su putovali od mjesta do mjesta i propovijedali, a ponekad bi se i zadržali u nekim mjestima i primali službe nadstojnika sinagoge i vođe zajednice. Isus je bio nov u tom poslu. Svoje naviještanje započeo je u okolnim mjestima Galileje, te mu je ovo bio nastupni govor u Nazaretu. Prepoznali su ga njegovi sumještani. No vjerojatno se izmijenio otkako su ga zadnji put vidjeli. U njegovu osobnom životu mnogo toga se dogodilo. Susreo se s Ivanom Krstiteljem, bio je kršten u Jordanu. Prošao je kroz sotonske kušnje u pustinji tijekom svog četrdesetdnevnog posta.

Evandelist Luka želi nam opisati napetost trenutka i dramu koja se događala. Isusu dodaju spis proroka, a on otvara knjigu Izaijinu i čita iz nje. Oči sviju okupljenih uprte su u njega. Gledaju ga s velikom pozornošću. Skoro da možemo osjetiti napetost i iščekivanje. Isus konačno progovara: „Danas se ispunilo ovo pismo ...“

I mi smo danas čuli isti dio Pisma. I mi smo dionici događaja u kojem Isus naviješta da se ono u njemu ispunilo. On je ovdje također prisutan i nama govori. S njime i mi možemo poći prema dubljem razumijevanju ovog događaja koje je opisao sveti Luka, a još nam odzvanja u ušima.

Ponekad nam se događa da za vrijeme svete mise uopće i ne čujemo čitanja, a kamoli da ih razumijemo. Osim toga, bude i trenutaka da se i ne potrudimo usmjeriti svoju pozornost na ono što slušamo. Naša lica ne pokazuju zainteresiranost, dosađujemo se, a pogled nam češće biva upućen na sat nego prema propovjedniku. Ovaj dio liturgije, službu riječi, a osobito propovijed, homiliju, vjernici često smatraju najdosadnijim dijelom mise.

Dio krivnje što se dosađujemo na misi sigurno nosi i dosadan propovjednik, ali najčešće nam se dosada rađa kao posljedica našeg shvaćanja svetopisamskih tekstova kao nečega što pripada povijesti, prošlosti, davnini, a ne današnjem vremenu, nama i našim ušima.



<https://www.gruposdejesus.com/>

Evandjelja čitamo i slušamo kao biografiju Isusova vremena i života, a ne kao poruku koja je upućena i nama danas, kao tumačenje razvoja vjere u našim životima i srcima. Ponekad evandjelja ne želimo slušati i zbog straha da ne bismo čuli kako te riječi vrijede i za nas i kako se ispunjavaju u nama i u našim životima. Teško nam je prihvatiti evanđeoska izvješća i zbog toga što obično one koji sjede oko nas ne prihvaćamo kao ispunjenje Božje riječi sve dok nismo prisiljeni pružiti im ruku na znak mira. Vjerujem kako smo primijetili da Isus nakon navještaja da su se riječi proroka Izaije ispunile nadodaje kako te riječi još odzvanjanju u našim ušima. I mi tako bivamo uključeni u čin ostvarivanja i ispunjenja Božjih obećanja. Riječ Božja koja se događa po našem slušanju uvodi i nas u samo središte zbilje spasenja. Po našem slušanju Božje riječi, izrečene po Izaiji i Isusu, i mi sudjelujemo u stvarnosti toga trenutka, po našem slušanju i mi smo dio ostvarenja Božjih obećanja. Uronjeni smo u događanje spasenja samim činom slušanja riječi Božje koja postaje u tom trenutku živa i životvorna. Vjerujem kako smo i mi začuđeni Isusovom izjavom.

Jednako tako vjerujem kako smo i mi zadivljeni jer se Božja riječ pred našim očima i u našoj okolini događa i danas i to sada. Liturgija euharistijskog slavlja ne naviješta neke davne događaje i ne izvještava nas o nekim prošlim zgodama iz Isusova života. Liturgija nas uvodi u stvarnost trenutnog događanja Božje blizine. Po liturgiji mi sad postajemo sudionici, stvarni i djelatni, u događajima spasenja, nekoć davno naviještenima, a sada ostvarenima po Kristu.

Zato promotrimo svoje stavove i svoje sudjelovanje u liturgiji euharistijskog slavlja. Propustimo li sudjelovati u liturgiji propuštamo uzeti udjela u planu Božjeg i svojeg spasenja. Nesudjelovanje u liturgiji zatvara nam vrata za susret s Bogom živim koji po svojoj riječi govori i čini.

Božja riječ stvarna je i živa. Ona je upućena upravo nama, a ne nekome drugom. Zato je primimo otvorena srca i dopustimo joj da se u nama nastani.

Kako je nastalo Sveto pismo?

mr. Tanja Popec

Članak je objavljen na www.laudato.hr.

Prenosimo ga s odobrenjem uredništva.

Biblija je knjiga koja svjedoči o dijalogu Boga i čovjeka, kao pojedinca ili izabranog naroda, ali više od svega, donosi nam izravne Božje riječi.

Tako nam je potvrđena proročka riječ *te dobro činite što uza nju prijanjate kao uza svjetiljku što svijetli na mrklom mjestu - dok Dan ne osvane i danica se ne pomoli u srcima vašim. Ponajprije znajte ovo: nijedno se proroštvo Pisma ne može tumačiti samovoljno, jer nikada proroštvo ne bi ljudskom voljom doneseno, nego su Duhom Svetim poneseni ljudi od Boga govorili.* (2 Pt 1,19-21).

Vrlo je teško ukratko i sažeto napisati tekst o Svetom pismu, jer za nas kršćane to je istodobno Božje i ljudsko djelo u kojem je sabrano gotovo 15 stoljeća. Biblija je knjiga koja svjedoči o dijalogu Boga i čovjeka, kao pojedinca ili izabranog naroda, ali više od svega, donosi nam izravne Božje riječi sve do činjenice da se Riječ Božja utjelovila i postala živi govor u osobi Isusa Krista. Zato se ne smijemo složiti s ograničenom tvrdnjom da je kršćanstvo religija Knjige, jer za nas je Božja Riječ postala više od pisane riječi, postala je čovjekom. U povlaštenim liturgijskim vremenima kao što su došašće, korizma ili vazmeno vrijeme,

ali i u svakodnevici, vjernici su pozvani čitati Pismo s vjerom i poštovanjem. Stoga i ova tema zaslužuje barem jedan mali pokušaj jednostavne, ali istodobno i zahtjevne sinteze.

Ukratko o Bibliji

Biblija je najčitanija i najviše prevođena knjiga koju je dao stvaralački genij čovječanstva. Za kršćane - katolike, pravoslavne i protestante - ona je sveta, inspirirana i kanonska knjiga. Za svakog čovjeka Biblija je istovremeno zbirka povijesnih isprava i književno djelo izvorne i neprolazne umjetničke snage. Ona pripada zajedničkoj kulturi čovječanstva. Ovako je Sveto pismo ukratko opisao jedan od prevoditelja i dvojice glavnih urednika tzv. Zagrebačke Biblije, dr. Jure Kaštelan. Obiluje različitim književnim vrstama, nadahnuće je umjetnicima svih vrsta i vremena, ali da bi se razumjelo Pismo, potrebno je poznavati i povijesni i duhovni kontekst nastanka pojedine knjige. Temeljno što moramo znati jest da je Biblija svjedok kako Bog u svojoj susretljivoj dobroći govori ljudima ljudskim riječima, podsjeća KKC (*Katekizam Katoličke crkve* 101). Ime Biblija grčkoga je porijekla, od imenice

biblion u množini, što znači *spis, svitak, dokument*. Kako nas informira bibličar, dr. Ivan Dugandžić: *tom grčkom imenicom prevoditelji hebrejske biblije na grčki (Septuaginta) označavaju Mojsijevo petoknjižje (Toru), ali i svaki pojedini spis. Nešto kasnije, točnije u vrijeme nastanka Novoga zavjeta, židovski povjesničar Josip Flavije za tu istu Toru koristi pluralni oblik biblia. Sv. Ivan Zlatousti u IV. st. taj je naziv prvi put upotrijebio kao zajedničko ime za kršćansko Sveto pismo, što znači za Stari i Novi zavjet kao cjelinu.* Etimološki dolazimo i do umanjene grčke riječi *byblos = papirus, trstika* iz koje se radio materijal za pisanje. Bibliju nazivamo i Svetim pismom ili Pismom. To je zbirka od 73 knjige: 46 u Starom i 27 u Novom zavjetu. Tekstovi Pisma nastajali su u vremenu od XIV. stoljeća prije Krista do II. stoljeća poslije Krista. Knjige Staroga zavjeta dijele se na povijesne, mudrosne i proročke, dok Novi zavjet obuhvaća Evanđelja i Apostolske spise (Djela apostolska, Pavlove i katoličke poslanice i Otkrivenje). Jezik Starog zavjeta najčešće je hebrejski, a Novoga zavjeta grčki, u kojem je sačuvano i dosta semitizama. Naime, grčki se jezik proširio do Isusove domovine preko Rimljana koji su živjeli i djelovali na području koja je osvojio Aleksandar Veliki, i gdje je bila rimska vlast, tako da je i za Isusa i Njegove učenike grčki bio drugi jezik, dok je On zapravo govorio aramejskim jezikom, što je Izraelcima postao materinski jezik nakon babilonskog sužanjstva.

Tko je autor Svetog pisma?

KKC naglašava da je *Bog autor Svetog pisma*, a *Konstitucija o Objavi Drugoga vatikanskog koncila, Dei Verbum* (br. 11), ističe: *Sve od Boga objavljeno, što nam se u Svetom pismu slovom čuva i daje, pismeno je utvrđeno dahom Duha Svetoga.* Što to znači? Iako je svaka biblijska knjiga pisana svojim stilom i u različitim vremenima, Crkva vjeruje da je svaki autor bio nadahnut Duhom Svetim pri pisanju teksta: *Pri sastavljanju Svetih knjiga, Bog je izabrao ljude koje je, u djelatnosti njihovih sposobnosti i moći upotrijebio, da - Njegovim djelovanjem u njima i po njima - kao pravi autori pismeno predaju sve ono i samo ono što on hoće* (KKC 106). Zato govorimo o nadahnutoj knjizi u kojoj Božja riječ dolazi po ljudima, ljudskim rječnikom. Drevni crkveni pisci i oci, još iz vremena II. stoljeća, nazivali su Sveto pismo Božjim proročanstvom koje je diktirao Duh Sveti, posluživši se piscima kao sredstvima, tj. ljudski pisac postao je Božje oruđe. Pritom u pisanje on uključuje sve svoje sposobnosti, osobnost i stil izražavanja. Crkveno učiteljstvo tijekom povijesti više je puta potvrđivalo da je Bog autor Pisma, a pisci su imali božansko nadahnuće. Također, moramo reći da je sadržaj Pisma najprije živio u usmenoj predaji, zapisivao se u dijelovima, da bi se kasnije stvorila zbirka knjiga kakvu imamo danas u Bibliji. Biblija je jedinstvo dvaju zavjeta, Staroga i Novoga. Sinonim za pojam zavjet u ovom kontekstu može biti i savez, jer zavjet je bit

saveza, a kako svjedoči Pismo, Bog je najprije učinio savez s Izabranim narodom kojega je brižljivo odgajao i postupno mu se otkrivao pripravljaajući ga ujedno i za vrhunac Objave, utjelovljenje u Mesiji. Novi zavjet, pak, ujedno je i Novi savez koji se dogodio s Bogom i čovjekom u Isusu Kristu, Spasitelju i Otkupitelju. Stari zavjet postupno vodi do Isusa Krista, a da bismo razumjeli Njegovo poslanje, potrebno nam je svjetlo koje ga najavljuje, upravo Stari zavjet. Sv. Augustin o tome je izrekao: *Novi se zavjet u Starome skriva, a Stari se u Novom otkriva*. Nadahnuće za koje vjeruje da su njime pisane biblijske knjige Crkvi je poslužilo kao mjerilo koje će od njih uvrstiti u zbirku od 73 knjige kakvu danas imamo u Bibliji. Ta se norma naziva *kanon*, mjerilo po kojemu su i Židovi i kršćani, među brojnim sličnim spisima, odabrali one koje smatraju svetima. Nakon što su prvi kršćani od Židova preuzeli Stari zavjet, stvarali su i vlastite spise iz kojih je oblikovan Novi zavjet. Kriteriji za ulazak pojedine knjige u Novi zavjet: *apostolsko podrijetlo, pravovjernost sadržaja, prihvaćenost od većeg broja ranokršćanskih zajednica*. Zbog sve većeg broja gnostičkih tekstova sličnog sadržaja, Crkva je morala donijeti popis svetih knjiga krajem II. stoljeća, a stvoren je prema dogovoru pojedinih Crkava, tj. kršćanskih zajednica toga vremena. Najstarije je svjedočanstvo o Novom zavjetu, kakvog danas poznajemo, iz IV. stoljeća. Zanimljivo je da su Pavlove poslanice najstariji tekstovi Novoga zavjeta, uslijedila su Evanđelja i ostali spisi, dok je najmlađi Knjiga Otkrivenja.

Isus Krist u središtu

Iako knjige Staroga zavjeta sadrže epizode koje ne ostavljaju dojam savršenstva, one ipak *svjedoče o čitavom odgojnom postupku Božje spasiteljske ljubavi; izražavaju živu svijest o Bogu, u njima su pohranjeni uzvišeni nauci o Bogu, spasonosna mudrost o životu čovjekovu i čudesno blago molitava; u njima se napokon 'krije Otajstvo našeg spasenja'* (KKC 122). A to je Otajstvo Isus Krist koji je središnji sadržaj Novoga zavjeta: Njegove riječi, djela, navještaj Kraljevstva Božjega, proslava Boga Oca, pobjeda nad grijehom i smrću. Kako nas upućuje *Biblijski priručnik o počecima nastanka evanđelja: na sastancima prve Crkve redovito se čita Stari zavjet; bilo je prirodno dodati i čitanje iz nekog pouzdanog izvješća o životu i smrti Isusa Krista. Najprije su sami apostoli davali usmeno svjedočanstvo, ali nakon njihove smrti Crkva je trebala imati napismeno što su govorili. Tada su se sabrala već postojeća izvješća i pismena svjedočanstva nekih apostola*. Tako su nastala četiri evanđelja, ali i drugi novozavjetni spisi. Jedan od najstarijih tekstova Novoga zavjeta, 1 Kor 15,1-11, sažima što je bilo u središtu navještaja nakon Isusa i što je osnovni okvir Novoga zavjeta. Pavlova Prva poslanica Korinćanima donosi: *Doživljam vam, braćo, u pamet evanđelje koje vam navijestih, koje primiste, u kome stojite, po kojem se spasavate, ako držite što sam vam navijestio; osim ako uzalud povjerovaste. Doista, predadoh vam ponajprije što i primih: Krist umrije za grijehe naše po Pismima; bi pokopan i*

uskrišen treći dan po Pismima; ukaza se Kefi, zatim dvanaestorici. Potom se ukaza braći, kojih bijaše više od pet stotina zajedno; većina ih još i sada živi, a neki usnuše. Zatim se ukaza Jakovu, onda svim apostolima. Najposlije, kao nedonoščetu, ukaza se i meni. Da, ja sam najmanji među apostolima i nisam dostojan zvati se apostolom jer sam progonio Crkvu Božju. Ali milošću Božjom jesam što jesam i njegova milost prema meni ne bijaše zaludna; štoviše, trudio sam se više nego svi oni - ali ne ja, nego milost Božja sa mnom. Ili dakle ja ili oni: tako propovijedamo, tako vjerujete.

Kako čitati Sveto pismo?

Dругi vatikanski koncil, a prema njemu i *Katekizam Katoličke Crkve*, sazeo je osnovna načela za čitanje Biblije:

1. Potrebno je *brižno paziti na sadržaj i jedinstvo cijeloga Pisma* (KKC 112), što znači da se rečenice iz Pisma ne uzimaju iz konteksta, već se gleda cjelina i kontekst.

2. *Važno je Pismo čitati u živoj Predaji cijele Crkve* (KKC 113). Ovo načelo upućuje nas na traženje tumačenja iz prošlosti Crkve, u kojoj je ta Riječ bila nadahnuće kao i nama danas, te ispitivanje vlastitih razmišljanja u odnosu prema spoznajama naših prethodnika u vjeri koji su sačuvali pravi smisao zapisane poruke. Predaja je ono što dolazi od apostola i prenosi ono što su oni primili od Isusa Krista i naučili potaknuti Duhom Svetim. Radi se o nalogu kojega su apostoli primili od Isusa: da propovijedaju Evanđelje svima kao *vrelo svekolike*

spasonosne istine i moralnog reda. Oni su to činili usmeno (propovijedanjem, primjerima i ustanovama) ili pismeno. Njihovo poslanje navještaja Evanđelja nastavili su biskupi, tako da je prenošenje Radosne vijesti živo do naših dana. Ono se naziva Predajom: *To živo prenošenje zbiva se po Duhu Svetom i, ukoliko je zasebno od Svetog pisma, mada s njime ipak najuže povezano, naziva se 'Predajom'. Po njoj 'Crkva u svom naučavanju, životu i bogoštovlju postojano održava i svim naraštajima prenosi sve što ona jest, sve što ona vjeruje'* (KKC 78).

3. Svakako je potrebno *paziti na analogiju vjere* (KKC 114), prema kojoj uvijek na umu moramo imati cjelinu katoličke vjere i trajnu poveznicu koja spaja sve biblijske knjige u jedno veliko djelo.

Više autora našega vremena, poput Scotta Hahna, upozorava nas da se Biblija čita *iz srca Crkve*. To znači da je naša studijska skupina za proučavanje Biblije zapravo Crkva, *po Hahnu općinstvo svetih, glasovi katoličke predaje, veliko mnoštvo svjedoka iz cijele povijesti. Naš vodič je Duh Sveti koji djeluje po biskupima Crkve i Papi*. Hahn preporučuje čitanje Biblije u svjetlu liturgije, bogoslužja, *jer Biblija i bogoslužje stvoreni su jedno za drugo. Katekizam Katoličke Crkve upozorava nas na višestruki smisao Pisma. Govorimo o doslovnom, koji se utvrđuje egzegezom, teološkom disciplinom ispravnog i detaljnog tumačenja teksta, koja polazi od izvornika, te o duhovnom smislu koji podrazumijeva određenu znakovitost. Zato u tom kontekstu razlikujemo alegorijski smisao (primjerice, kako određeni događaj*

iz SZ upućuje na NZ), moralni smisao (da potaknuti Pismom ispravno djelujemo) i anagogički smisao (čitanje Pisma u odnosu prema vječnosti). Ili, kako to sažima KKC: *Slovo uči događaje, alegorija što vjerovati, moral što činiti, anagogija kamo težiti*. Papa Benedikt XVI. preporučuje molitveno čitanje Svetog pisma. U starini je rođena metoda *Lectio divina*, što znači *čitanje pojedinačno ili zajedničko - duljega ili kraćega ulomka Svetog pisma, prihvaćenog kao riječ Božju, koje se potom, poticajem Duha Svetoga, razvija meditacijom, molitvom i kontemplacijom. A nakon kontemplacije razmatranje Riječi mora se razviti u život dosljednog prljanjanja uz Krista, potiče Sveti Otac*.

Prijevod Svetog pisma

Prijevod Staroga zavjeta s hebrejskog na grčki jezik naziva se *Septuaginta* (kratica LXX), a nastao je između III. i I. st. pr. Krista. Označava broj prevoditelja koji su radili na tekstu, njih 70. No, sa sv. Jeronimom Biblija dobila latinsko izdanje, *Vulgata*, koje je ovaj svetac našega porijekla učinio krajem IV. stoljeća. *Vulgata* označava prijevod na pučki latinski jezik, kako bi Pismo bilo bliže narodu. Jeronim je ovaj posao radio u Betlehemu, u špilji koja se nalazi u neposrednoj blizini mjesta na kojem se Isus rodio. Stari zavjet prevodio je s hebrejskog i aramejskog jezika, a Novi s grčkoga. Što se pak hrvatskoga jezika tiče, kao zanimljivost spominjem da je isusovac Bartol Kašić (XVII. st.) autor prvoga cjelovito napravljenog prijevoda Biblije na hrvatski jezik, dok iz XIV. st.

postoje najstariji prijevodi dijelova biblijskih tekstova na hrvatski, a sačuvani su u lekcionarima i Evanđeljima. Prošlo je stoljeće, pak, obilježila tzv. *Zagrebačka Biblija* kao četvrti prijevod Biblije na hrvatski jezik, a prvi koji je tiskan u Zagrebu. Bilo je to 1968. godine. Pred franjevačkim samostanom na zagrebačkom Kaptolu 2010. Godine podignut je Spomenik Zagrebačkoj Bibliji povodom 60. obljetnice svećeništva jednog od njezinih prevoditelja i glavnih urednika, fra Bonaventure Dude.

Preporučujemo

Iako se preporučuje imati tiskano izdanje Biblije, zbog brže komunikacije i razvoja tehnologije, zainteresiranim čitateljima dostupna su i elektronička izdanja Svetog pisma.

- [Online Biblij:](#)
- biblija.ks.hr/
- www.hbk.hr/biblija/
- www.sveto-pismo.com

Zaklada *Čujem, vjerujem, vidim* objavila je *Zvučnu Bibliju* sa svim uvodima u pojedine biblijske knjige, s napomenama o važnosti čitanja Svetog pisma, kao i s osnovnim informacijama o kulturi u kojoj je Biblija rođena.

Zahvaljujući modernim aplikacijama, Biblija je dostupna i na mobilnim uređajima nove generacije: iPhone 3G, iPhone 3GS, iPhone 4, iPhone 4S te iPod touch uređajima, poveznica.

<https://laudato.hr>

Čitanje Božje riječi i njezino otkrivanje ima moć „zapaliti srca“

Interview:

Dr. Bruna Velčić

Razgovarala: Josipa Prskalo, *Katolički tjednik*

Članak je objavljen na <https://www.nedjelja.ba>.

Prenosimo ga s odobrenjem uredništva.

U prigodi Nedjelje Božje riječi, koja je obilježava na Treću nedjelju kroz godinu, razgovarali smo s bibličarkom dr. Brunom Velčić.

Naša sugovornica dr. Velčić rođena je 1977. u Rijeci. Nakon završetka Teologije u Rijeci 2002., započela je studij na Papinskom biblijskom institutu u Rimu gdje je 2007. postigla licencijat. Godine 2009. upisala je doktorat na istom institutu, kojega je obranila 11. prosinca 2020., na temu *Svećenički spis (Pg) u Br 13-14*. Doprinos aktualnoj egzegetskoj diskusiji*.

Od 2009. do 2015. asistentica je na katedri Staroga zavjeta na Teologiji u Rijeci, a i dugogodišnja vanjska suradnica Sveučilišnoga centra za protestantsku teologiju *Matija Vlačić Ilirik* u Zagrebu gdje predaje predmete iz Staroga zavjeta. Autorica je nekoliko znanstvenih članaka i prevoditeljica nekolicine knjiga o Svetom pismu objavljenih na hrvatskom jeziku.

Poštovana dr. Velčić, obilježavamo Nedjelju Božje riječi koju je papa Franjo 2019. ustanovio apostolskim pismom u obliku motu proprio *Aperuit illis*. Koja je bila njegova, rekli bismo, primarna intencija za to?

„Biblija ne može biti samo baština nekih, a još manje zbirka knjiga za nekolicinu povlaštenih“, kaže papa Franjo u svom pismu. Čini mi se, stoga, da je primarna namjera ustanovljenja Nedjelje Božje riječi posvijestiti odgovornost svih pripadnika Crkve u poznavanju Svetog pisma: kako onih koji su zaduženi za poučavanje i tumačenje Svetog pisma, tako i svakog pojedinog vjernika. Prve se poziva na veći angažman u promicanju i približavanju Pisma vjernicima u

liturgiji i izvan nje, a druge na veći osobni angažman u čitanju i upoznavanju Pisma jer, kako veli Sv. Jeronim, znameniti prevoditelj Biblije na latinski, „ne poznavati Pisma znači ne poznavati Krista“.

Slušanje Riječi Božje, kako u liturgiji, tako i u osobnoj molitvi i razmišljanjima Papa naziva dužnošću, obvezom. To je jaka riječ, posebno jer smo u svakodnevnom životu satrani pod teretom različitih dužnosti i obveza. Međutim, Papa time napominje kako je za vjernika prisan odnos s Božjom riječi nužan poput hrane jer, kako nas uči Pismo, „ne živi čovjek samo o kruhu, već o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta“. Za vjernika je Sveto pismo životvorna riječ. „Gospodine, kome da idemo?“, pita Petar Isusa, „Ti imaš riječi života vječnoga!“ Te riječi života sačuvane su u Svetom pismu i naša je odgovornost poznavati ih, razumjeti i u konačnici živjeti.



Reimski evanđelistar iz 1395. pisan uglastom, tj. hrvatskom glagoljicom. Djelo je hrvatskih glagoljaša u Češkoj koje su počeli 1348. godine u samostanu Emaus u Pragu, koji je za hrvatske benediktince dao podignuti češki kralj Karlo IV. <https://www.croatianhistory.net>

Kako zapravo slaviti Riječ Božju, na što nas papa Franjo poziva?

Papa Franjo nudi određene konkretne smjernice. Smatra važnim na euharistijskom slavlju te nedjelje postaviti Sveto pismo na vidljivo mjesto te u homiliji istaknuti značaj Božje riječi. Potiče župnike da pronađu način kako bi se Biblija ili neka od biblijskih knjiga razdijelila vjernicima. A preporuka biskupima da toga dana predsjedaju slavljem uvođenja u službu lektorata postaje tim značajnija jer je nedavno, izmjenom crkvenog zakona, Papa dopustio pristup ovoj službi, kako vjernicima, tako i vjernicama. Uvođenjem vjernika i vjernica u službu lektorata upravo na Nedjelju Božje riječi, kaže Papa, dozvalo bi se u svijest „važnost naviještanja Božje riječi u liturgiji“.

Sam naziv motu proprija *Aperuit illis* dolazi nam iz Lukina evanđelja (24,45): „Tada im otvori pamet da razumiju Pisma.“ Možete li nam reći nešto više o tome?

Naslov *Aperuit illis* doslovno znači „otvori im“. Riječ je o otvaranju pameti, kako bismo razumjeli. Nije, naime, dovoljno čitati ili slušati

Pismo. Nerijetko se u crkvama organizira danonoćno čitanje Svetog pisma i to je pohvalno, ali nije dovoljno, potrebno je tumačiti kako bi se razumjelo ono što se čita.

U istom poglavlju Lukina evanđelja čitamo zgodu o Isusu koji susreće dvojicu učenika na putu u Emaus. Oni su zbunjeni svime što se dogodilo s Isusom, a on - što on čini? „Počevši od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu.“ Oni pak kasnije kažu kako im je gorjelo srce dok im je putem govorio i otkrivao Pisma. Slušanje Božje riječi i njezino otkrivanje ima moć oduševiti, „zapaliti srca“ i zato je nužno, kako u vjerskom životu, tako i u rađanju vjere. O tome svjedoči zgoda iz osmog poglavlja Djela apostolskih gdje apostol Filip susreće Etiopljanina koji čita Knjigu proroka Izaije. Pita ga Filip: „Razumiješ li što čitaš?“ A on kaže: „Kako bih mogao ako me tko ne uputi?“ Filip sjeda kraj njega, tumači mu Pismo i naviješta evanđelje. Etiopljanin povjeruje te ga Filip krsti.

Vjera dolazi po slušanju, ali potrebno je i čuti i razumjeti, a to nije moguće bez upute, bez tumačenja. Stoga je velika odgovornost na onima kojima je u Crkvi povjerena zadaća poučavanja i tumačenja Pisma. Njihov je zadatak otvoriti vjernicima pamet i zapaliti

njihova srca. To nije nimalo lak zadatak, ali u tome kleru pomažu teolozi, vjeroučitelji i katehete. Uz homiliju, tu su vjeronauk, župna kateheza i različite druge inicijative koje nastoje oko toga da Sveto pismo postane razumljivije vjernicima.

Prema Vašem mišljenju, koliko propovjednici danas stavljaju naglasak na svoje homilije i pripremu istih, te jesu li svjesni da one imaju „gotovo sakramentalan karakter“ (Evangeliu *gaudium*, 142)?

Papa ih svakako na to podsjeća i traži da posvete dovoljno vremena pripremi homilije, izdvajajući vrijeme za molitvu i meditaciju nad svetim tekstom. Homilija je „pastoralna prilika koju se ne smije propustiti“ jer je za mnoge vjernike to „jedina prigoda koja im se pruža da vide ljepotu Božje riječi, i to s obzirom na njihov svakodnevni život“. Homilija treba „doprijeti do srca onih koji slušaju“, i vezano uz to, u *Evangeliu gaudiumu* Papa navodi kako su za dobru homiliju potrebne tri stvari: ideja, osjećaj, slika. Potrebno je imati jasnu poruku i emociju koje se želi prenijeti te pronaći određenu sliku koja će ljudima ostati upečatljiva. Homilija ne treba biti duga, već učinkovita. Riječ je o liturgijskom navješćaju Božje riječi, a ne o predavanju ili lekciji iz egzegeze.

Kakve inicijative su potrebne i postoje li već neki pastoralni projekti koje biste preporučili?

Potrebna je trajna formacija vjernika, odnosno omogućiti im da dopune i usavrše

ono što su o Svetom pismu učili na vjeronauku, već prema mogućnostima pojedinih župa. U nekim biskupijama - koliko mi je poznato primjerice u Zagrebačkoj i Riječkoj nadbiskupiji - postoji program *Teološke kulture laika* namijenjen vjernicima koji žele steći sustavnu teološku naobrazbu. Kada je riječ specifično o Bibliji, u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji postoji Povjerenstvo za biblijski pastoral koje, među ostalim, nastoji oko formacije čitača, voditelja i članova biblijskih skupina. U Varaždinskoj biskupiji postoji pak Ured za pastoral u medijima koji surađuje s lokalnim medijima u realizaciji programa vjerskog sadržaja, a te je programe moguće naći i na *YouTube* kanalu biskupije. Od njih spomenula bih nedavno realiziranih osam epizoda emisije *Vjera i nada* o Svetom pismu, u kojima bibličari s Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu govore o biblijskim knjigama i o pristupu Bibliji, kao i emisiju *Kome da idemo?* čiji je cilj aktualizirati Sveto pismo polazeći napose od nedjeljnih čitanja. Postoje i druge slične inicijative i, općenito gledano, sve se više prepoznaje potreba za pastoralom u medijima, posebno na internetu koji je svakako jedno od mjesta gdje je moguće plasirati kvalitetne projekte iz biblijskog pastoralnog područja.

Što se pak tiče tiska, za promicanje Svetog pisma značajan je časopis *Biblija* danas, u izdanju Hrvatskog katoličkog biblijskog djela i Biblijskog instituta pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Izlazi četiri puta godišnje i svaki put obrađuje određenu biblijsku temu. Autori su bibličari tako da su tekstovi pisani stručno, a opet popularno, odnosno na način da su



Saltir Slovinci Ignjata Đurđevića iz 1729. godine,

<https://slobodnadalmacija.hr>

razumljivi široj publici. Naravno, ne valja zaboraviti ni *Živo vrelo*, mjesečni časopis Hrvatskog instituta za liturgijski pastoral, koji sadrži promišljanja svećenika i teologa o liturgijskim čitanjima, a moguće ga je pronaći i na mrežnoj stranici instituta.

Kada govorimo o čitanju Svetog pisma, što je s vjerničke strane nužno za razumijevanje i ulazak u dubinu njegove poruke?

Za to je potreban kvalitetan i sustavan uvod u Sveto pismo. Pristup Bibliji zahtijeva pripremu. Dogodi se da se ljudi oduševe i krenu čitati Bibliju, a onda vrlo brzo odustanu jer ne razumiju, a ne znaju gdje pronaći pomoć. Biblija, naime, nije jedna knjiga, već knjižnica od 73 knjige koje su nastale prije mnogo stoljeća te su izvorno napisane na hebrejskom i grčkom jeziku. Sve to otežava pristup biblijskim knjigama i svatko tko želi početi čitati Sveto pismo, treba razumjeti kako čitati Bibliju nije jednako čitanju neke moderne knjige, već zahtijeva poznavanje njezina specifična načina govora i povijesnog

konteksta u kojem je nastala. To na poseban način vrijedi za Stari zavjet koji je kršćanima općenito teže pristupačan, iako u sebi skriva jedno veliko bogatstvo i potreban nam je za razumijevanje Novoga. O jedinstvu Svetoga pisma svjedoči poznata izreka Sv. Augustina, prema kojoj se Novi zavjet u Starome skriva, a Stari u Novome otkriva.

Zahvaljujući profesorima Svetog pisma s naših područja, moguće je danas pronaći kvalitetne uvode u Bibliju na hrvatskom jeziku, kao i komentare na pojedine biblijske knjige. Neke su knjige stručnije, ali ima i onih koje su pristupačnije širem čitateljstvu. Posebno je korisna takozvana Jeruzalemska Biblija jer sadrži uvode u pojedine knjige kao i bilješke na dnu stranica, što je velika pomoć pri čitanju.

K tome, valja imati na umu posebnu narav Svetoga pisma?

Naravno. Biblija je za kršćane nadahnuta Božja riječ, no isto tako knjiga koja, unatoč svojoj normativnoj vrijednosti, nije „pala s neba“, već je nastala tijekom više stoljeća i napisali su ju ljudi uvjetovani vlastitim povijesnim trenutkom. To je posebno važno napomenuti jer postoji opasnost od fundamentalističkog čitanja Pisma, za koje papa Franjo kaže da ga „se treba kloniti ako se ne želi izdati nadahnuti, dinamički i duhovni značaj svetoga teksta“. Papa podsjeća da „Biblija nije zbirka povijesnih knjiga ili vijesti, nego je u potpunosti usmjerena na cjelovito spasenje osobe“.



Prijevod Biblije Petra Katančića iz 1831.

<https://www.wikiwand.com/>

„Sveti tekst u cjelini ima proročku ulogu: ona se ne odnosi na budućnost, nego na sadašnjost onoga koji se hrani tom riječju“, kaže papa Franjo u svom pismu (br. 12). Možete li nam to malo protumačiti?

Proroke uvijek zamišljamo kao one koji proriču budućnost, ali - prema svjedočanstvu Biblije - proroci su u prvom redu oni koji se hvataju u koštac sa sadašnjim trenutkom. Ukoliko govore o budućnosti, čine to uvijek polazeći od sadašnjosti koja je sjeme budućnosti, ukazujući na aktualne društvene i vjerske probleme, ne libeći se pritom kritizirati bilo narod bilo kraljeve i svećenike. Reći da Sveto pismo ima proročku ulogu, znači ukazati da je to živa Božja riječ, riječ koja nas izaziva da se uhvatimo u koštac s današnjim problemima, sa znacima vremena. „Kad se Sveto pismo čita u istome Duhu u kojem je i napisano, ostaje uvijek novo“, kaže Papa. U njemu je uvijek moguće

pronaći nove poticaje za promišljanje i djelovanje, kao i za preispitivanje određenih uvriježenih načina razmišljanja i ponašanja. Pristupamo li mu otvorena srca, ne ostavlja nas praznima ni ravnodušnima, već nas jača, hrani našu vjeru i potiče na promjene.

Kako se navodi u br. 4. *Aperuit illisa*: „Biblija je knjiga naroda Gospodnjeg koji u njezinu slušanju prelazi s raspršenosti i podjele na jedinstvo. Riječ Božja ujedinjuje vjernike i čini ih jednim narodom.“ Koliko je moguće, i u svjetlu Molitvene osmine za jedinstvo kršćana govoriti o tomu jedinstvu i danas?

Biblija je - uz neke razlike - zajednička sveta knjiga katolika, pravoslavaca, protestanata i drugih kršćana, a k tome Stari zavjet dijelimo i sa Židovima. Neki dijelovi su čak slični sa svetom knjigom muslimana. Ona nas tako sve međusobno povezuje, a na poseban način kršćane. Ne čudi stoga što je papa Franjo odredio da upravo Treća nedjelja kroz godinu bude Nedjelja Božje riječi jer tako pada u vrijeme kada smo pozvani jačati veze sa Židovima i moliti za jedinstvo kršćana. Nedjelja Božje riječi mogla bi tako biti i prigoda za ekumenske, pa i međureligijske susrete. Biblija nas podsjeća da je Bog stvorio sve ljude na svoju sliku i pozvao nas da živimo kao braća i sestre. Stoga je važan čimbenik u ostvarivanju ekumenskog i međureligijskog dijaloga te u izgradnji suživota i mira.

<https://www.nedjelja.ba>

Mali vjeronaučni leksikon

Krštenje

Krštenje u kršćanstvu, obred uvođenja u zajednicu, Crkvu, podjeljivanjem sakramenta krsta. Kroz povijest, osobito u prvim stoljećima kršćanstva, obred krštenja doživio je niz promjena.

U prvim stoljećima krštenje se obavljalo uranjanjem (lat. *per immersionem*) u svakoj vodi tekućici ili termama (u istočnim se crkvama, kao i u nekim protestantskim sljedbama, taj način zadržao do danas). *Didaché* - *Nauk dvanaest apostola*, najstariji liturgijski i moralno-katehetski priručnik s kraja prvog stoljeća o krštenju govori:

A što se tiče krsta, krstite ovako: pošto ste sve to prije rekli, krstite u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, u tekućoj vodi. Ako pak nemaš tekuće vode, krsti u drugoj vodi; ako ne možeš u hladnoj, onda u toploj. A u pomanjkanju i jedne i druge, izlij triput vodu na glavu u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. A prije krštenja neka krstitelj i krštenik i drugi, ako koji mogu, održe post: kršteniku naredi da posti jedan ili dva prethodna dana.

Od IV. stoljeća. pokraj ili unutar bazilika podizale su se krstionice (baptisteriji).

Od IX. stoljeća najprije u alpskim krajevima (zbog oštrem zime), krštenje uranjanjem zamijenjeno je polijevanjem (lat. *per infusionem*), od XII. stoljeća ta se praksa proširila i na jug Europe, a od XVI. stoljeća ustalila se u cijeloj zapadnoj crkvi. U crkvama se tada izgrađuju plitki kameni bazeni ili podižu kamenice s vodom, uz koje se obavlja krštenje. Anglikanci i glavne protestantske crkve krštenje obavljaju škropljenjem (lat. *per aspersionem*).

Isprva su se krstili uglavnom odrasli, a od VI. st. redovito se krste i djeca (*paidobaptizma*). Kršćanski roditelji obvezni su krstiti svoju djecu. od IV. do VI. stoljeća bila je raširena i pomno razrađena priprava za krštenje (katekumenat). Nakon krštenja krštenici su se najprije zvali neofiti (novorođeni), a poslije baptizati (kršteni) ili fideles (vjerni). Katekumenat je postupno nestajao od VIII. stoljeća kada je bila pokrštena Europa; ponovno je oživljen nakon Drugoga vatikanskoga koncila (1962.–65.), za krštenje odraslih osoba. Do VII. stoljeća krštenje se obavljalo samo na Uskrs, a iznimno i na Duhove; poslije su dodani Božić i drugi blagdani. Danas se obično obavlja nedjeljom, i to u župnoj crkvi, ali je dopušteno katkad i drugdje i u druge dane. U prvim stoljećima krštenje je obavljao isključivo biskup, od V. st. mogao je krstiti u važnijim naseljima arhiepiskop, a od X. st. i župnik; danas osim njih mogu krstiti i đakoni, a u nuždi i svaki vjernik. Krštenje u nuždi treba nadopuniti izostavljenim obredima kad se za to steknu uvjeti. Krštenje se obavlja u nazočnosti kuma.

Priča o odbačenoj Bibliji

Dovijeka, o Gospode, riječ tvoja ostaje...

Neki je mladi zidar radio na gradilištu jedne stare kuće koju je trebalo temeljito preurediti.

Pod njegovim je čekićem otpao komad žbuke, a na tom se mjestu umjesto opeke pokazala knjiga. Netko je bijaše zazidao. Radoznalo ju je izvadio i prepoznao Bibliju. Možda ju je netko ondje stavio iz šale. Mladić se nikada nije odviše zanimao za vjeru, no za podnevnog je odmora počeo čitati pronađenu knjigu. Čitao ju je nekoliko večeri i počeo shvaćati da su u Bibliji riječi koje Bog šalje ljudima. Kako je čitanje odmicalo, mijenjao mu se i život.

Dvije godine kasnije poduzeće za koje je mladić radio preselilo se u Arabiju. Gradilište bijaše veliko, pa je u sobama stanovalo po nekoliko radnika. Jedne je večeri jedan od njih promatrao mladića kako mirno i zadubljeno čita svoju Bibliju.

“Što to čitaš?” upita.

“Bibliju.”

“Ah, kako možeš vjerovati u te izmišljotine? Znaš, ja sam nekad davno takvu jednu knjigu zazidao u neku zgradu kraj Milana. Baš sam radoznao hoće li je koji vrag ikada odande iskopati.”

Mladić podiže glavu i začuđeno pogleda ga u oči.

“A što ako ti ja pokažem upravo tu Bibliju?!” uzvрати.

“Prepoznao bih je jer sam je označio.”

Mladić mu pruži knjigu i reče:

“Možeš li naći svoju oznaku?”

Njegov je kolega uzeo Bibliju i počeo listati. Kad je pronašao označenu stranicu, ostao je na trenutak bez riječi. Doista je to bila ona Biblija koju nekad davno bijaše zazidao govoreći ostalim radnicima: “Baš bih volio vidjeti hoće li ikada izaći oдавde!”

Mladić se nasmiješi:

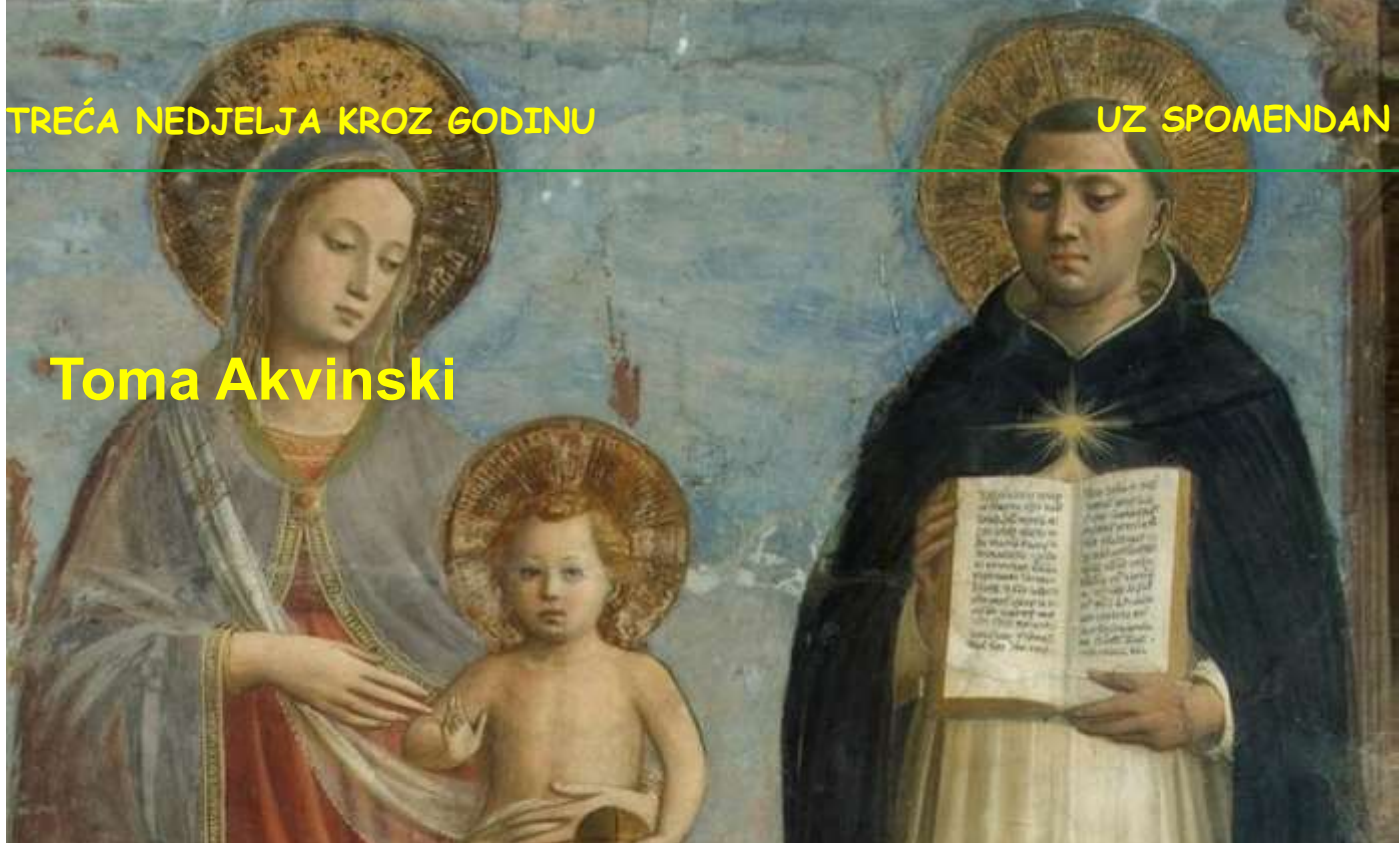
“Vidiš, izašla je i pronašla te.”

***Dovijeka, o Gospode, riječ tvoja ostaje,
stalna poput nebesa.***

Od koljena do koljena tvoja je vjernost.

(Ps 119,89-90)

Toma Akvinski



Blaženi Ivan iz Fiesola (Beato Angelico), **Sveti razgovor: Gospa s Isusom i sveti Toma Akvinski sa Sumom teologije i zlatnom zvijezdom**, detalj freske 196 x 184 cm iz 1435. godine, za spavaonicu samostana Sv. Dominika u Fiesolu, sada u Ermitažu u Sankt-Peterburgu. <https://www.vjeraidjela.com/>

Toma Akvinski je jedan od orijaša kršćanstva, dominikanac, teolog, filozof i crkveni naučitelj. Podrijetlom iz plemićke obitelji, rodio se 1225. u obiteljskom dvorcu Roccasecca nedaleko Aquina (provincija Frosinone, Lazio). Osnovno školovanje i odgoj primio je u benediktinskom samostanu Monte Cassino (1230.-1239.). Sedam slobodnih umijeća proučavao je na državnom sveučilištu u Napulju. U dominikanski red stupio je potajno 1244., protiv volje obitelji, a filozofske i teološke studije završio je kod Alberta Velikog u Parizu i Kölnu. Zbog šutljivosti i debljine tamo su ga prozvali "nijemim volom", ali Albert Veliki na to je rekao: "Taj nijemi vol jednom će tako riknuti da će cijelim svijetom odjeknuti". Za svećenika je zaređen 1250. Teologiju i filozofiju predavao je u Parizu, Anagniju, Viterbu, Orvietu, Rimu i Napulju. Njegova predavanja i pisana djela odlikuju se jasnim i discipliniranim misaonim izražavanjem, izbjegavanjem dvosmislenosti i nejasne slikovitosti.

Takvim jezikom napisao je sva svoja filozofska i teološka djela, počevši od prvih filozofskih spisa do monumentalne "Sume teologije" (3 sveska, pisana 1266.-1273.), jedinstvenog, sveobuhvatnog djela, istodobno teorijskog i praktičnog, koje ujedinjuje sve ljudske znanosti: ontologiju, filozofiju prirode, antropologiju, etiku, politiku itd. Radi se o univerzalnoj teologiji, usklađenoj sa svim ljudskim znanostima. Tomina filozofija predstavlja svojevrсни kršćanski aristotelizam jer ujedinjuje sve temeljne teze Aristotelove filozofije, ali je dopunjava novim sadržajima i ispravlja je kad je u raskoraku s kršćanskim naukom o početku svijeta, o neumrlosti ljudske duše i o Božjem utjecaju na zbivanja u ovom svijetu. U Tominom djelu nazočna je i platonska filozofska baština, a u njegovom misaonom sustavu utjelovljene su i teme o ljepoti, sve ono što je lijepo u prirodi i u umjetnosti. Za shvaćanje odnosa između filozofije i teologije osobito je važno njegovo razlikovanje vjere od znanja, racionalne istine uma od teoloških istina Objave. Prema njemu razlikujući opće u stvarima i opće u mišljenju, Bog je prije stvari i poslije stvari. Proslavio se i pjesmama nastalima 1264. na molbu pape

Urbana IV. za novi blagdan Tijelova, a te se omiljene himne već gotovo sedam stoljeća pjevaju na euharistijskim slavljinama diljem svijeta (među njima i "Klanjam ti se smjerno"). Utjecao je na mnoge književne velikane (Dante, Dostojevski, Tagore, Joyce i mnogi drugi).

Izuzetnom jasnoćom uvida obradio je golem raspon ukupnoga srednjovjekovnog znanja i stekao naslov "Princeps philosophorum" ("prvak filozofa"). I pored svoje velike učenosti ostao je uvijek jednostavan, ponizan i bezazlen redovnik, te je postojano odbijao sve ponuđene crkvene časti. Mistik, veliki štovatelj Presvetog Sakramenta, jednom je klečeći pred raspelom doživio susret sa Spasiteljem koji mu se obratio: "Ti si o meni tako lijepo pisao, što želiš kao nagradu?" Toma je odgovorio: "Samo tebe, Gospodine!" Združio je u sebi najveću učenost i najdublju pobožnost. Bio je ne samo velik znanstvenik već i velik svetac. Preminuo je 7. ožujka 1274. u cistercitskoj opatiji Fossanova (provincija Latina), oko 100 kilometara jugoistočno od Rima, na putu prema općem crkvenom saboru u Lyonu. Svetim ga je proglasio 1323. papa Ivan XXII., a crkvenim naučiteljem 1567. papa Pio V. Prozvan je "anđeoskim doktorom" i "univerzalnim doktorom" ("Doctor Angelicus" i "Doctor Universalis"). Zaštitnik je svih katoličkih sveučilišta, škola i studenata, profesora, apologeta, knjižara, filozofa, proizvođača olovaka, nakladnika, intelektualaca, nevinosti, učenosti i mnogih naselja, učilišta, župa i crkava širom svijeta, a zazivaju ga prigodom oluja i grmljavine.

<https://www.velecasnisudac.com/>

Divnoj dakle

Usta moja, uzdižite
k preslavnome Tijelu glas
i Krv dragu proslavite,
što je proli za sve nas.
Čedo majke plemenite,
Ljudskog roda Kralj i Spas.

Dan je svima smrtnicima,
Djeva nam ga porodi,
I On prođe sijuć tlima
Zrnje riječi Božijih.
A na kraju vjernicima,
Divan spomen ostavi.

Kad je s braćom večerao,
Spas na gozbi posljednjoj,
Sav je zakon obdržao
On u hrani vazmeno
I k'o hranu tad' je dao
Sama sebe družbi svoj.

Gospod zbori i kruh biva
Svetim tijelom Njegovim,
Likom vina krv se skriva,
Okom toga ne vidim,
Ali sama vjera živa
Kazuje bezazleno.

Divnoj dakle Tajni ovaj
Klanjajmo se smjerno svi,
Stari zakon žrtvi novoj,
Nek se sada ukloni,
Vjera duši čovjekovoj
Nek spoznanje dopuni.

Bogu Ocu, Bogu Sinu
Hvala s pjesmom radosnom,
Slavimo im veličinu,
Častimo ih dušom svom,
K Duhu Svetom nek se vinu
Glasi s dikom jednakom. Amen.

NAŠI POKOJNI

ZLATKO ORKIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Divoselo, Gospić, 24. siječnja 1993.

BLAŽ SENKOVIĆ,

PU sisačko - moslavačka, Buševac, 28. siječnja 1992.

BRANKO BOŠNJAK,

SJP, PU zagrebačka, autocesta Karlovac - Zagreb, 29. siječnja 1995.

KRUNOSLAV FUŠ,

SJP, PU zagrebačka, autocesta Karlovac - Zagreb, 29. siječnja 1995.

POČIVALI U MIRU!